

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

до проведення практичних занять,  
виконання розрахунково-графічної  
та самостійної роботи  
з навчальної дисципліни

**«УПРАВЛІННЯ МІСЬКИМИ ТЕРИТОРІЯМИ»**

*(для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності  
192– Будівництво та цивільна інженерія, освітня програма  
«Міське будівництво та господарство»)*

**Харків  
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова  
2020**

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, виконання розрахунково-графічної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Управління міськими територіями» (для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 192 – Будівництво та цивільна інженерія, освітня програма «Міське будівництво та господарство»). / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. О. С. Безлюбченко. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 20 с.

Укладач доц. О. С. Безлюбченко

Рецензент:

Завальний О. В., кандидат технічних наук, доцент кафедри міського будівництва ХНУМГ ім. О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою міського будівництва, протокол №12 від 27.03.2020

© О. С. Безлюбченко, 2020

© ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020

## **Вступ**

Предмет вивчення дисципліни – це поняття, принципи, методи і системи управління міськими територіями.

Курс спрямовано на формування у студентів цілісного поняття значення науки та науково-технічного прогресу в сучасних умовах, засвоєння та практичного використання методів теоретичних досліджень. Мета і завдання вивчення дисципліни – навчити студента приймати науково обґрунтоване управлінське рішення, вміти аналізувати наслідки, викликані ухваленням даного рішення, для оцінки його ефективності; знаходити оптимальне архітектурно-планувальне рішення територій; складати містобудівну документацію; ефективно планувати роботу на території; знати правове забезпечення та регулювання містобудівних процесів.

## **Теоретична частина**

### *ЗМ 1. Побудова міської системи управління*

Тема 1 Принципи побудови міської системи управління.

Тема 2 Міське господарство як невід’ємна складова міста.

Тема 3 Дослідження процесу управління.

### *ЗМ 2. Методи та принципи управління територіями*

Тема 4 Принципи та функції управління територіями.

Тема 5 Основні напрямки й тенденції управлінської політики.

Тема 6 Сучасні методи управління міськими територіями.

### *ЗМ 3. Управління територіями в контексті законодавства*

Тема 7 Державне управління. Поняття та сутність державного управління.

Тема 8 Управління територіями в контексті законодавства.

Тема 9 Містобудівна документація про планування розвитку й забудови територій населених пунктів.

## **Практична частина**

### **Практичне заняття № 1**

#### **ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ МІСЬКОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ**

1. Місто як соціально-економічна система
2. Загальні принципи побудови міської системи управління
3. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні
4. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування та Європейська Хартія місцевого самоврядування
5. Основні функції органів міського самоврядування

#### **Запитання до самостійної роботи**

1. Міське господарство як об'єкт управління.
2. Загальноприйняті взаємовідношення між різними видами державного господарства.
3. Комплексний характер міського господарства.
4. Вітчизняна схема взаємодії між різними видами державного господарства.

### **Практичне заняття № 2**

#### **МІСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА МІСТА**

1. Поняття, функції та зміст муніципального господарства.
2. Моделі ведення міського господарства.
3. Сучасний стан і перспективи розвитку міського господарства в Україні.
4. Основні джерела існування міської власності.
5. Основні характеристики, що визначають міське господарство.

#### **Запитання до самостійної роботи**

1. Сучасний стан та особливості міського господарства в Україні.
2. Шляхи розвитку міського господарства в Україні.
3. Комплексний характер міського господарства.
4. Особливість міського господарства.
5. Ресурси міського господарства.

### **Практичне заняття № 3**

#### **ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ**

1. Управління як процес. Основні наукові методи процесу управління.
2. Принципи, завдання та функції управління міськими територіями.
3. Характеристика муніципального управління як наукової дисципліни.
4. Методи муніципального управління як наукової дисципліни.
5. Основні наукові методи в дослідженні процесу управління.
6. Напрямки та ресурси підвищення ефективності управління містом.
7. Принципи формування оптимальної управлінської системи.
8. Основні тенденції розвитку муніципального управління за кордоном.

#### **Запитання до самостійної роботи**

1. Поняття та методи міського управління.
2. Фактори, що впливають на формування управлінських та господарських систем міста.
3. Поняття муніципальної власності.
4. Системний підхід до вивчення міста як складної соціально-економічної системи.
5. Розвиток світової управлінської думки і проблеми її застосування у міському управлінні.
6. Напрямки перебудови системи місцевого самоврядування в сучасних умовах.
7. Методологічна основа муніципального управління.

### **Практичне заняття № 4**

#### **ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ**

1. Проблеми міського управління.
2. Ресурси міського господарства.
3. Тенденції розвитку нових форм управління міським господарством.
4. Маркетинг територій: сутність й основні напрямки.
5. Загальні, конкретні й стратегічні цілі процесу управління.
6. Принципи і функції управління територіями.

### **Запитання до самостійної роботи**

1. Напрямки трансформації сучасних моделей і структур управління муніципальним господарством.
2. Форми управлінських впливів.
3. Загальні принципи побудови системи міського управління.
4. Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель.
5. Стратегія управлінських послуг.
6. Управління комунальною власністю і розвиток міського господарства.
7. Основні напрямки територіального розвитку міста.
8. Джерела фінансування міських програм.
9. Роль бізнес-плану в розробці й реалізації міського проекту.

### **Практичне заняття № 5**

#### **ОСНОВНІ НАПРЯМКИ Й ТЕНДЕНЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ**

1. Західні моделі муніципального управління.
2. Місцеве самоврядування в США.
3. Місцеве управління у Великобританії.
4. Місцеве управління у Франції в Німеччині.
5. Тенденції розвитку муніципального управління закордоном.
6. Світовий досвід управління земельними ресурсами.

### **Запитання до самостійної роботи**

1. Англосаксонська модель місцевого самоврядування.
2. Континентальна модель місцевого самоврядування.
3. Особливості змішаної моделі місцевого самоврядування.
4. Що корисного Україна можна взяти з досвіду місцевого самоврядування в США?
5. Чим відрізняється місцеве управління у Великобританії від місцевого управління у Франції?
6. Види реформ місцевого самоврядування, здійснюваних у країнах Західної Європи.

## **Практичне заняття № 6**

### **СУЧАСНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ МІСЬКИМИ ТЕРИТОРІЯМИ**

1. Основні терміни й поняття.
2. Визначення об'єкта й суб'єкта управління.
3. Управління як процес. Функції управління.
4. Що слід розуміти під терміном «управління» ?
5. Головні завдання та зміст міського управління.
6. Класифікація методів управління.
7. Основні напрямки та тенденції управлінської політики на сучасному етапі.
8. Аналіз результатів управлінського рішення.

### **Запитання до самостійної роботи**

1. Фактори, що визначають особливості муніципального управління.
2. Охарактеризуйте процес муніципального управління.
3. Принцип самостійності місцевого самоврядування.
4. Напрямки перебудови системи місцевого самоврядування в сучасних умовах?
5. Організаційно-розпорядчі методи управління муніципальною власністю.
6. У яких сферах проявляється ефективність системи управління земельними ресурсами?
7. Особливості управління земельними ресурсами в закордонних країнах.

## **Практичне заняття № 7**

### **ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ. ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

1. Поняття державного управління.
2. Зміст й особливості державного управління.
3. Місцеві органи державного управління (виконавчої влади) й межі їх діяльності.
4. Організаційна структура державного управління.
5. Соціальна ефективність державного управління.
6. Концепція сучасного публічного менеджменту як організаційний механізм державного управління розвитком міст.



## **Запитання до самостійної роботи**

1. Повноваження органів виконавчої влади.
2. Засоби управління містобудівними процесами.
3. Порядок нормативної грошової оцінки земель.
4. Законодавчі та нормативні акти, що регулюють розвиток міст й інших житлових утворень.
5. Проблеми й основні напрямки адміністративного реформування в Україні.
6. Методологія безперервного містобудівного проектування і управління процесами реалізації проектних рішень.
7. Інформаційне забезпечення процесу управління містобудівними системами.

## **Практичне заняття № 8**

### **УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ В КОНТЕКСТІ ЗАКОНОДАВСТВА**

1. Містобудівна діяльність
2. Поняття, зміст і суб'єкти управління в галузі використання та охорони земель
3. Концепція публічного управління у сфері містобудівної діяльності
4. Система повноважень органів управління в галузі використання та охорони земель
5. Повноваження уряду й органів місцевого самоврядування у містобудуванні.
6. Повноваження органів архітектури й містобудування в регулюванні містобудівної діяльності.
7. Концептуальні основи формування механізму практичного вирішення проблем реформування систем управління містом.

## **Запитання до самостійної роботи**

1. Поняття, зміст і суб'єкти управління в галузі використання та охорони земель.
2. Контроль за використанням та охороною земель.
3. Визначення терміну «кадастр». Складові державного земельного кадастру.
4. Яке призначення державного земельного кадастру?
5. Призначення грошової оцінки земельних ділянок?
6. Поняття кадастрового зонування земель.

## **Практичне заняття № 9**

### **МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ПРО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ Й ЗАБУДОВИ ТЕРИТОРІЙ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ**

1. Повноваження органів місцевого самоврядування в сфері містобудування
2. Повноваження органів місцевого самоврядування при розробленні містобудівної документації з планування території на місцевому рівні
3. Законодавча та нормативна база містобудівної діяльності
4. Види територіальних зон у містобудуванні.
5. Визначення та призначення державного земельного кадастру.
6. Поняття кадастрового зонування земель.
7. Призначення грошової оцінки земельних ділянок.

#### **Запитання до самостійної роботи**

1. Документи, що регулюють процес використання земельних ділянок для забудови та інших потреб у межах населених пунктів.
2. Особливості, якими характеризується порядок використання земель житлової і громадської забудови.
3. Правовий режим земель у межах населених пунктів.
4. Генеральний план населеного пункту як головний містобудівний документ
5. Право на забудову.
6. Складові земель житлової і громадської забудови.
7. Принципи земельного законодавства.

## **Розрахунково-графічне завдання з навчальної дисципліни «Управління міськими територіями»**

В ході вивчення курсу «Управління міськими територіями» робочою програмою дисципліни передбачено виконання розрахунково-графічного завдання.

Загальна тематика роботи: «Оцінка ефективності використання міських територій».

Метою роботи є закріплення теоретичних знань, вироблення умінь і практичних навичок управління міськими територіями, в оцінці інтенсивності використання міських територій.

### **Орієнтовна тематика робіт:**

1. Економічна ефективність використання міських земель (на прикладі конкретного міста).
2. Соціальні проекти використання міської території (на прикладі конкретного міста).
3. Інтенсивність озеленення території міста (на прикладі конкретного міста).
4. Управління транспортною інфраструктурою міста (на прикладі конкретного міста).
5. Перспективи використання земель промислової зони міста (на прикладі конкретного міста).
6. Перспективи розвитку громадсько-ділової зони міста (на прикладі конкретного міста).
7. Динаміка житлового будівництва і розвиток інфраструктури в житлових районах (на прикладі конкретного міста).

### **Завдання:**

Провести аналіз використання території міста і оцінити роботу органу місцевого самоврядування з управління міською територією.

Вибір міста здійснюється студентом самостійно (можливо того міста (населеного пункту), в якому він проживає).

В якості вихідних даних використовуються загальнодоступні данні, розміщені на офіційному сайті органів місцевого самоуправління міста; статистичні дані, які розміщуються органами Держстату, матеріали періодичної преси міста, офіційні повідомлення органів влади та місцевого самоврядування.

В якості основних документів необхідно використовувати матеріали територіального планування.

### **Структура роботи:**

1) Титульний лист.

2) Зміст.

3) Вступ. Мета, задачі роботи, об'єкт аналізу.

4) Глава 1. Дається коротка географічна характеристика міського поселення, складається соціально-економічна характеристика міста, наводяться особливості його планування і забудови.

5) Глава 2. Наводиться опис структури органів місцевого самоврядування міста, повноваження структурних підрозділів місцевої адміністрації, які керують питання управління міською територією (відповідно до обраної теми роботи).

6) Глава 3. Функціональне і цінове зонування земель міста. Аналіз Проектів і перспектив розвитку міської території (відповідно до обраної теми роботи). Надати свої варіанти розвитку міської території з обґрунтуванням їх економічної і соціальної ефективності.

При формулюванні пропозицій необхідно керуватися матеріалами територіального зонування міста.

7) Висновок. Виходячи з аналізу розвитку території міста, необхідно привести обґрунтовані висновки і дати оцінку роботі органів місцевого самоврядування з управління територією міста.

8) Список використаних джерел.

У додатку до роботи представити ілюстративний матеріал, що доповнює текст роботи.

Обсяг роботи складає до 30 друкованих аркушів (з ілюстраціями).

Роботу слід оформити відповідно до вимог, що пред'являються до оформлення письмових робіт ХНУГХ ім. О. М. Бекетова.

## Практичні завдання

1. Отримання дозволу міського виконавчого комітету на право користування земельною ділянкою.
2. Розробка проекту відведення земельної ділянки для нового будівництва.
3. Технічна документація на користування земельною ділянкою.
4. Договір оренди землі на будівництво і реконструкцію.
5. Договір оренди землі на експлуатацію об'єкта.
6. Земельний кадастр (реєстрація договорів оренди землі).
7. Сервітути, вживані при визначенні кордонів земельної ділянки.
8. Правила визначення кордонів земельної ділянки між власниками землі.
9. Містобудівні обмеження при виділенні землі в користування.
10. Акти постійного користування земельною ділянкою.
11. Акти тимчасового користування земельною ділянкою.
12. Отримання дозволу міського виконавчого комітету на реконструкцію будівель і споруд.
13. Розробка містобудівного обґрунтування для нового будівництва.
14. Розробка містобудівного обґрунтування на реконструкцію.
15. Отримання дозволу на будівництво в органі Державного архітектурно-будівельного контролю.
16. Пакет документів, необхідних для здобуття дозволу на будівництво.
17. Виконавча документація, що ведеться під час будівництва об'єкта.
18. Збір вихідних даних при проектуванні об'єкта (технічні умови інженерних служб, пожежників, санітарних, екологічних та інших установ).
19. Стадії містобудівного проектування:
  - передпроектна пропозиція;
  - ескізний проект;
  - стадії проекту;
  - робочий проект;
  - робоча документація.
20. Склад, використання ескізного проекту.
21. Склад, використання робочого проекту.
22. Склад, використання робочої документації.
23. Громадські слухання при узгодженні містобудівного обґрунтування на розміщення об'єкту.
24. Узгодження проектної документації.

25. Прийняття об'єкта в експлуатацію.
26. Пайова участь в соціально-економічному розвитку міста при проектуванні та прийнятті об'єкта в експлуатацію.
27. Пайова участь у розвитку інженерних служб міста при проектуванні та прийнятті об'єкту в експлуатацію.
28. Містобудівні регламенти по видах дозволеного використання земельних ділянок і об'єктів капітального будівництва.
29. Основні етапи створення товариства співвласників багатоквартирних будинків.
30. Правові та фінансові переваги товариства співвласників багатоквартирних будинків.

**Таблиця 1– Завдання до самостійної роботи з навчальної дисципліни  
«Управління міськими територіями»**

№ вар.	Теоретична частина		Практична частина	№ вар.	Теоретична частина		Практична частина
	1 питання	2 питання			1 питання	2 питання	
1	4	5	4	5	6	7	8
1	Пр. заняття № 1 пит. 1	Пр. заняття № 2 пит. 7	1	16	Пр. заняття № 3 пит. 7	Пр. заняття № 4 пит. 5	16
2	Пр. заняття № 1 пит. 2	Пр. заняття № 3 пит. 2	2	17	Пр. заняття № 5 пит. 5	Пр. заняття № 7 пит. 4	17
3	Пр. заняття № 1 пит. 3	Пр. заняття № 3 пит. 3	3	18	Пр. заняття № 5 пит. 6	Пр. заняття № 4 пит. 9 с.р.	18
4	Пр. заняття № 1 пит. 4	Пр. заняття № 3 пит. 4	4	19	Пр. заняття № 5 пит. 4	Пр. заняття № 7 пит. 5	19
5	Пр. заняття № 1 пит. 5	Пр. заняття № 3 пит. 5	5	20	Пр. заняття № 5 пит. 1	Пр. заняття № 2 пит. 1 с. р.	20

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8
6	Пр. заняття № 1 пит. 1с.р.	Пр. заняття № 3 пит. 1с.р.	6	21	Пр. заняття № 5 пит. 1 с. р.	Пр. заняття № 1 пит. 2 с. р.	21
7	Пр. заняття № 7 пит. 2 с. р.	Пр. заняття № 3 пит. 2 с. р.	7	22	Пр. заняття № 7 пит. 2 с. р.	Пр. заняття № 2 пит. 2 с. р.	22
8	Пр. заняття № 1 пит. 3 с. р.	Пр. заняття № 3 пит. 3 с. р.	8	23	Пр. заняття № 5 пит. 3 с. р.	Пр. заняття № 1 пит. 4 с. р.	23
9	Пр. заняття № 7 пит. 4 с. р.	Пр. заняття № 3пит. 4 с. р.	9	24	Пр. заняття № 5 пит. 4 с. р.	Пр. заняття № 2 пит. 1	24
10	Пр. заняття № 7 пит. 1	Пр. заняття № 3 пит. 6	10	25	Пр. заняття № 5 пит. 5 с.р.	Пр. заняття № 2 пит. 2	25
11	Пр. заняття № 2 пит. 2	Пр. заняття № 4 пит. 2	11	26	Пр. заняття № 5 пит. 6 с.р.	Пр. заняття № 2 пит. 3	26
12	Пр. заняття № 7 пит. 3	Пр. заняття № 4 пит. 3	12	27	Пр. заняття № 5 пит. 7 с. р.	Пр. заняття № 2 пит. 4	27
13	Пр. заняття № 2 пит. 4	Пр. заняття № 4 пит. 4	13	28	Пр. заняття № 7 пит. 3	Пр. заняття № 2 пит. 5	28
15	Пр. заняття № 5 пит. 2	Пр. заняття № 4 пит. 2 с. р.	15	30	Пр. заняття № 4 пит. 1с. р.	Пр. заняття № 1 пит. 6	30

## Список джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Верховна Рада України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/254к/96-вр>
2. Земельний кодекс України : редакція від 31.03.2019 р. / Верховна Рада України // Законодавство України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
3. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 34, ст.343) чинний, поточна редакція від 01.01.2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
4. Закон України «Про основи містобудування». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання містобудівної діяльності». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5496-17>
6. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 07 липня 2001 р. № 3613-VI : за станом на 01.01.2019 р. / Верховна Рада України // Законодавство України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>.
7. Закон України «Про засади та порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/Proekt\\_ZU\\_pro\\_ATU-28.01.20161.pdf](http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/Proekt_ZU_pro_ATU-28.01.20161.pdf).
8. Закон України «Про Генеральну схему планування території України» від 7 лютого 2002 року № 3059-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://urbanua.org/ideyi-i-proekty/derzhavni-proekty/80>
9. Закон України «Про землеустрій» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 36. ст. 282.
10. Наказ Державного комітету України «Про затвердження Інструкції про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 376. ст.16.
11. Проектне управління стратегією сталого розвитку територій : монографія / за заг.ред. В. М. Бабаєва; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 194 с.



12. Активные методы обучения в управленческой подготовке инженеров и работников органов местного самоуправления: Навч. посібник / Бабаев В. Н., Романовский А. Г., Резник С. М., Богдан Ж. Б., Петренко М. В. – Харків : НТУ «ХПИ», 2004.
13. Барбаков О. М. Регион как объект управления. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecsosman.edu.ru/images/pubs/2006/06/19/Barbakov>.
14. Безлюбченко О. С. Управління міськими територіями : конспект лекцій для студентів денної і заочної форм навчання освітнього рівня магістр за спеціальності 192 – Будівництво та цивільна інженерія, освітня програма Міське будівництво та господарство / О .С. Безлюбченко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва. – Харків : ХНУМГ, 2011. – 144 с.
15. Боделан В. Р. Організаційно-функціональні структури: особливості впливу чинників їх побудови на ефективність функціонування організаційного механізму державного управління. Публічне управління: теорія та практика. 2013. Вип. 3. С. 55.
16. Буркинський Б. В., Горячук В. Ф. Соціальний капітал: сутність, джерела та структура, оцінка. Економіка України. Київ, 2013. № 1. С. 125– 132
17. Європейська хартія місцевого самоврядування : Міжнар. док. від 15 жовтня 1985 р. / Рада Європи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994\\_036](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036).
18. Збірник аналітичних матеріалів – Київ, 2019 Концепція публічного управління у сфері містобудівної діяльності. За підтримки проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/dep-dmba/news/Conc.pdf>.
19. Карлова О. А. Функціонування міста як складної соціально-економічної системи / О. А. Карлова, Р. Е. Гуляк // Коммунальное хозяйство городов: научно-технический сборник. Выпуск 80. Экономические науки. – Київ : «Техніка», 2008. – С.3-12.
20. Кількість адміністративно-територіальних одиниць за регіонами України на 1 січня 2016 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/ds/ator/ator2016\\_u.htm](http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/ds/ator/ator2016_u.htm).
21. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 333 від 01.04.2014 р. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
22. Ковальчук В. Г. Цілі та критерії соціально-економічного регіонального розвитку. Державне будівництво, 2012. № 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/07.pdf>.

23. Ковальчук В. Г. Управління соціально-економічним розвитком регіону. Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. Праць. Вип. 2 (13). ХарPI НАДУ «Магістр», 2002. Ч. 1. С. 175–178.
24. Маланчук М. С., Дідик П. С., Малашевський М.А. Зміна меж адміністративно-територіальних утворень в сучасних умовах. / М.С. Маланчук, П. С. Дідик, М. А. Малашевський // «Молодий вчений» № 9 (61), 2018 р. с 218–222.
25. Мартин А. Г. Установка меж адміністративно-територіальних утворень: проблеми та напрями їх рішень / А.Г. Мартин // Землевпорядний вісник. – № 4. – 2012. – С. 17-24.
26. Матвійчик Л., Пімахов Д. Правовий статус сервітутів і обмежень права на земельні ділянки // Юридичний вісник України, 20–26 квітня 2002.
27. Мельник А. Ф., Монастирський Г. Л., Дудкіна О. П. Муніципальний менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Мельник А. Ф. – К.: Знання, 2006.
28. Муниципальный маркетинг, как составляющей элемент реализации программных методов управления территориями. / А. А. Медведев // [www.marketing.spb.ru](http://www.marketing.spb.ru).
29. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / [ редкол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін.] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2014. –128 с. – С. 20
30. Павлов В. І. Політика регіонального розвитку в умовах ринкової трансформації (теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації). Луцьк : Надстир'я, 2000. – 580 с.
31. Павлюк А. П. Реформування адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реалізації / А. П. Павлюк // Стратегічні пріоритети, № 1(2), 2007 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/2/4-3-Pavliuk.pdf>.
32. Панкрухин А. П. Маркетинг города, муниципального образования. / А. П. Панкрухин. // Рекламодатель: теория и практика. – 2002. – №1.
33. Принципи Європейської хартії місцевого самоврядування / М. Пітцик, В. Кравченко, Е. С. Моньйо, Б. Фонтер, В. Черніков та ін. – К., 2000. – 136 с.
34. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051 : за станом на 19.03.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-п>.
35. Ткачук О. А. Міське господарство : навч. посібник – Рівно : НУВГП, 2018. –244 с.

36. Третяк А. М. Формування меж адміністративно-територіальних утворень : навч.-метод. посіб. / А. М. Третяк, В. М. Другак, Р. А. Третяк. – Київ : ТОВ ЦЗРУ, 2004. – 85 с.
37. Чернов С. І. Конспект лекцій з дисципліни «Муніципальний менеджмент» для студентів бакалавріату усіх форм навчання спеціальності 073 – Менеджмент / С. І. Чернов, Т. В. Бельська, Н. Ю. Мушинська. – Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 50 с.
38. Федорчак О. В. Класифікація механізмів державного управління [Електронний ресурс]. Демократичне врядування. 2008. № 1. URL : [http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O\\_Fedorchak.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf)
39. Державні будівельні норми України «Склад та зміст генерального плану населеного пункту» ДБН Б.1.1 2012 // Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ndpi.com.ua/articles/22.pdf>.
40. Allen J., Massey D., Cochrane A. Rethinking the Region. London: Routledge, 1998. 346 p.
41. Hood Christopher, Dixon Ruth. A Government that Worked Better and Cost Less? Evaluating Three Decades of Reform and Change in UK Central Government. Oxford: Oxford University Press, 2015. xiv, 242 p.

*Виробничо-практичне видання*

Методичні рекомендації  
до проведення практичних занять, виконання  
розрахунково-графічної та самостійної роботи  
з навчальної дисципліни

**«УПРАВЛІННЯ МІСЬКИМИ ТЕРИТОРІЯМИ»**

(для студентів денної і заочної форм навчання освітнього рівня магістр за спеціальності 192 – Будівництво та цивільна інженерія, освітня програма «Міське будівництво та господарство»)

Відповідальний за випуск *О. С. Безлюбченко*

*За авторською редакцією*

Комп'ютерне верстання *О. С. Безлюбченко*

План 2020, поз. 50М

Підп. до друку 09.07.2020. Формат 60×84/16.

Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 1,0

Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет  
міського господарства імені О. М. Бекетова,  
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: [rectorat@kname.edu.ua](mailto:rectorat@kname.edu.ua)

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.